

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1930. Št. 9., 10.

Posamezna šte. 2 Din.

Dr. J. Pogačnik.

Oj dragi dom!

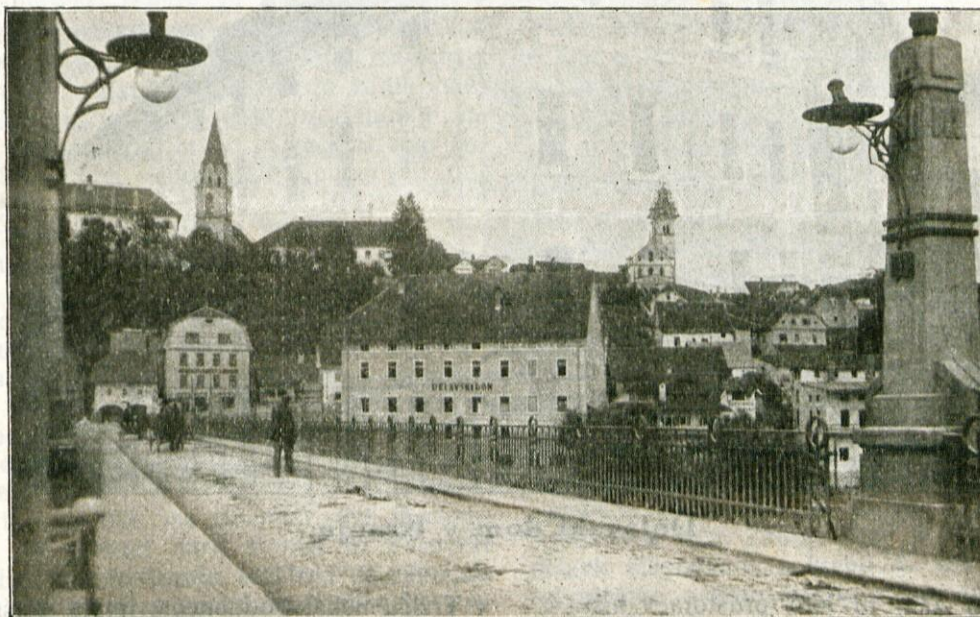
Krog in krog našega mesta vstajajo nove hišice z ljubkimi, rdečimi strehami. Kdorkoli more, si zgradi lastni domek, da more tam mirno živeti. Celo družbe „Lastni dom“ se ustanovljajo, tudi državna socialna politika podpira z vsemi močmi stavbno gibanje med revnejšimi sloji.

Težnja po tistem domu, naj bo že naša last ali ne, je vsakemu prirojena. Domače ognjišče je ljubo zavetje v

življenje znosno, brez tople družinske sreče, ki bi morala tudi očeta pomlajati.

To odtod, ker človek ni imel v mladih letih domačega krova!

Zato mora vsako res socialno delo skrbeti tudi za domove, kjer najdejo taki ubogi brezdomci svoje skupno ognjišče. Z ureditvijo delavske plače niti od daleč ni rešeno delavsko vprašanje, poštena in zadostna mezda je še le predpogoj primerne socialnega položaja. Socialno skrbstvo mora paziti, da zadosti vsem pametnim potrebam

Pogled na Delavski dom v Kranju s Savskega mosta.

urah utrujenosti, tam se vračajo izrabljene moči, tam se vedno in vedno znova vrača veselje in ljubezen do dela in trpljenja. To je vrednost doma! Kdor je hodil kdaj po tujem svetu, ve, kako je nekaj strašnega biti pod večer na cesti, med neznanimi ljudmi in povrh morda še brez zadostnega denarja. Takrat se človek zave, kaj je hiša, kjer si domač in imaš vse.

Pa koliko je danes ljudi, posebno delavstva, ki berači po svetu za ljubi kruh, najde končno delo, pa je še vedno brez prenočišča in brez stalnega doma. Zagrenjenost leže takim ljudem v srce, prime se jih otopelost, s tem pa je odprta pot surovosti, brezobzirnosti do drugih in tudi sovrastvu do drugih slojev, ki imajo več nego oni. Posebno mladi ljudje v takih žalostnih razmerah brž zgube vero, da je mogoče ustvariti si lepo življenje, ubijejo v sebi srčno plemenitost, ki so jo morda prinesli od doma, ter postanejo mladi starci; zanje ni več lepe, zdrave mladosti. Pa kakšno življenje in kakšni otroci, če si tak človek ustvari družino! Brez ljubezni, ki edina veže ljudi tako, da je

delavstva, in ne sme pri tem pozabiti, da je človek iz duše in telesa ter da je zato treba poskrbeti za oboje: za telo s hrano, obleko, bolniškim zavarovanjem, urejenim delavnim časom in zakonitim varstvom pred izrabljanjem, za dušo s primerno strokovno in splošno izobrazbo, s pametnim razvedrilom, s čitlim in dobro knjigo, s predavanji in tečaji itd. Za oboje pa skrbi predvsem zdravo stanovanje. Pomen stalnega, primerne stanovanja je namreč v tem: varuje naše telesno zdravje in nam omogočuje lepo, pošteno življenje. Delavec brez stalne strehe bo pil, pohajkoval, se klatil po najbolj blatnih potih in lokalih, tako dolgo, da bo zapil svoje zdravje in poštenje. Koliko jetike, revmatizma in drugih bolezni boste našli med takimi prisiljenimi potikači! Pa ali je kaj čudnega, če tak večni brezdomec tudi brez strahu kaj izmakne, opsuje, preklinja ali počenja umazanosti. Kdor pa ima stalen dom, hodi lahko redno k počitku in ostane zdrav — kajti red je najboljši varuh našega zdravja, ni mu treba kupovati prenočišča s pijačo in ponočevanjem, lahko vživa urejeno

hrano, pazi na snago, najde čas, da zadosti tudi drugim potrebam, ne pa le tistim, ki jih ima človek skupno z živaljo, da namreč je in pije. Tudi Bog mu ostane nekako bliže in ne zavrže se tak človek. Zato je prav zapisal neki Inomoščan na svojo novo hišico: „Mir hočem imeti“, mir na zunaj in mir v srcu!

Tu je torej vrednost doma. Kako so naši ljudje to dobro vedeli, priča celo naša narodna pesem, ki tolikokrat in s toliko ginjaivostjo govori in poje o ljubem, dragem domu. V eni najlepših naših pesmih „Gor čez izaro...“ pravi fant, kakor veste, takole: „Zdaj vse minulo je, nič več pel ne bom“ in takoj tudi pove, zakaj: „Zdaj ni več moj — ljubi, dragi dom.“

Če ni prijetno biti daleč od domačega krova, od hišice očetove, je pa še dvakrat neprijetno biti brez doma sploh, biti vandrovec, bosjak in potep.

Ob otvoritvi Delavskega doma je prav, da to povemo. Kakšen pomen ima torej ta socialna ustanova v našem mestu, kjer se pretaka toliko delavstva brez prave strehe in domačega ognjišča, morete iz povedanega soditi sami...

Sveto družino so betlehemčani zavrgli in gonili od hiše do hiše, ven iz mesta. Pa je našel Jezus v hlevu

Zgodovina Delavskega doma.

V teh dneh je preteklo približno dve leti. Bil sem ravno v Ljudski posojilnici v Ljubljani, ko pozvoni telefon. Poklical me je g. J. Brodar, tednji državni poslanec in me povabil, naj takoj pridem v pisarno oblastnega odbora, ker gre za važno zadevo.

Ko pridem tja, dobim g. Brodarja in abs. iur. Šmajda. G. Brodar prične nekako tako le: „Vi ste bodoči kranjski župnik...“ „Kako to,“ se branim, „jaz o tem ničesar ne vem.“ „Imamo informacije, da pridete Vi v Kranj.“ se nasmehe g. Brodar, „radi tega smo vas poklicali, da se z vami posvetujemo v važi zadevi. Gre za Delavski dom, ki ga nameravamo ustanoviti v Kranju. Ta ustanova je nujno potrebna. Iz okolice prihaja polno delavcev v Kranj, celo po dve uri deleč se vozijo, vsi ti potrebujejo opoldan gorke in cenene jedi, prostora, kjer se ogrejejo, kjer bi dobili tudi potrebne izobrazbe. Poleg tega je polno delavcev in delavk, ki potrebujejo dobrega stanovanja, ko je v Kranju velika stiska za stanovanja in bo še večja. Nameravamo kupiti Mayerjevo pivovarno za Din 470.000.—. Ta bi se predelala za potrebe Delavskega doma. Vi imate že

Delavski dom v Kranju.

svoj skromni dom, ker zanj ni bilo prostora v hiši... Kolikokrat se ta zgodba ponavlja do našega dne! Cerkev božja, prijateljica vseh zatiranih in najnižjih, skuša sprejeti, kakor ji je Gospod naročil, vse in jim ustvariti toplo ognjišče, ljubi, dragi dom...

Spored blagoslovitve Delavskega doma.

V nedeljo 14. septembra.

Ob 9.30 zbirališče delavcev in gostov pred Delavskim domom in na to sprevod v župno cerkev.

Ob 10. cerkveni govor in sv. maša, opravi presvetli škof dr. Gregorij Rožman.

Po sv. maši blagoslovitev Delavskega doma.

Po blagoslovitvi slavnostno zborovanje stavbne zadrage Delavski dom v domu.

Skupno kosilo gostov in delavstva.

Delavska veselica.

v Trziču nekaj podobnega, imate skušnje, povejte, kaj svetujete, ravnokar se odločujemo... Tako nekako je govoril...

„Meni se zdi, da je vprašanje Delavskega doma najvažnejša socialna naloga sedaj v Kranju“. Tako nekako sem odgovoril. „Če bi prišel jaz za župnika v Kranj, bi se predvsem zavzel za to zadevo. In če ne boste sedaj sami začeli, bi jaz sam skušal sezidati tak dom, ker je nujno potreben. Pivovarna je na prometnem kraju, kupite jo, če je cena primerna...!“

Popoldan so kupčijo sklenili in Mayerjeva pivovarna je postala last Stavbne zadrage Delavski dom v Kranju.

Gotovo ima pri tem največ zaslug g. I. Brodar, tednji drž. poslanec v Hrastju. On je tedaj zainteresiral oblastni odbor, javno borzo dela in druge merodajne faktorje, ki so obljubili, da bodo podpirali to ustanovo. Pezo dela je nosil z njim g. A. Šmajd, advokatski koncipijent, ki je bil takrat predsednik Stavbne zadrage, da ne omenjam še drugih članov načelstva in nadzorstva zadrage, ki so se trudili in žrtvovali, da se ideja delavskega doma v Kranju uresniči.

Pa prišla je huda poskušnja. Vsled male pomote pri sestavljanju pogodbe, bi bila kmalu vsa akcija postala nemogoča. Nastala je pravda, ki je vsa dela zavlekla.

Pravda se je srečno končala s poravnavo. Med tem je nastopila za Stavbno zadrugo še druga neprijetna okolnost: ukinitve oblastnih odborov. Ljubljanski oblastni odbor je imel v svojem načrtu, da bo povsod podpiral take domove za samske delavce in delavke. Stavbna zadruga Delavski dom je imela od predsednika oblastne skupščine dr. Natlačena obljubljeno, da bo ljubljanska oblast podprla z vsemi silami tako socialno ustanovo. Brez podpore in naklonjenosti tedanjega predsednika oblast. odbora dr. Natlačena, bi ne bilo prišlo niti do začetka te akcije, za to gre tudi njemu zahvala, da se je ideja uresničila. Vsled novo nastalih razmer je prišla Stavbna zadruga v precejšno zadrego. Kje dobiti kredit za zidavo Doma? V tistih dneh je občni zbor naprtil sedanjemu predsedniku težko nalogo rešiti to vprašanje in s tem sploh vprašanje, ali se Delavski dom sezida ali ne. S kreditom je visela v zraku tudi ideja Delavskega doma v Kranju in je obstojala velika nevarnost, da propade. Tu je pokazala naša Hranilnica in posojilnica veliko umevanje za socialne naloge Kranja in dovolila potrebni kredit. S tem je hranilnica oziroma njeno načelstvo omogočilo za delavstvo tako važno socialno ustanovo. Naj ji bo na tem mestu izrečena iskrena zahvala vseh, katerim bo ta ustanova služila.

Stare stavbe predelavati je težko, posebno težko pa je bilo to delo pri „Prajarci.“ Večina raznih svetovalcev je nagovarjala, da bi vso stavbo podrli in zidali novo. Toda samo podiranje bi bilo stalo ca Din 200.000. Stavbna zadruga pa je morala štediti, štediti... S prezidavo smo pričeli že proti jeseni 1929. Načrte za prezidavo nam je napravil tehnični oddelek oblastnega odbora, kjer je glavno delo izvršil g. inženjer Mesar. Prezidavo je izvrševala zadruga v lastri režiji, zidarska dela pa je vodil stavbni mojster Ivan Bidovec, ki je s svojo izkušnostjo izvršil delo v splošno zadovoljnost. Bilo je večkrat zelo nevarno delo, ko je bilo treba podirati ali preurejevati ponekod silno pomankljivo zidano stavbo. V Bidovcu smo našli veččega mojstra, ki je izvršil delo brez nezgod. Vse je namreč strašila usoda svoječasne prezidave pivovarne pred mnogo leti, ko se je bil pri prezidavi zrušil del zidu in sta našla pod podrtijo smrt dva zidarja. Težko je prezidavati stare stavbe, vendar pa upamo, se nam je prezidava tako posrečila, da bo stavba popolnoma ustrezala svojemu namenu. V marsičem je bilo treba popravljati in prenaresjati prvotni načrt, ker pri prezidavi se pač ne more nikdar napravljati definitivnega načrta, ker se potrebe z zidavo sproti pokažejo.

Tekom enega leta so bila vsa zidarska dela izvršena. Mizarska dela je prevzel Jurij Pollak iz Farovške Loke, inštalaterska L. Vidic iz Kranja, elektriko je napeljala elektrarna Pavel Mayer in drug, pleskarska dela je izvršila tvrdka Soklič.

Stavba Delavski dom je končno tako urejena: V prizemlju je velika kuhinja s štedilnikom in dvema kotloma. Poleg jedilne shrambe, drvarnice, pralnica in kopalnica, kjer sta dve banji s prho in ena sama prha. Kopalnica bo odprta tudi javnosti, ko se vse popolnoma uredi. V pritličju so predvsem tri obednice, v katere se dobiva hrana iz kuhinje potom dvigala. Poleg obednice je godbena soba, ki se more v slučaju potrebe porabiti tudi kot obednica. V vseh obednicah se more postaviti miz in stolov za 300 do 400 oseb. V pritličju so stanovanja za sestre in služkinje in pa tri sobe za javno borzo dela.

Delavski dom smo prvotno mislili uporabljati le za možke, ker je pa za delavke potreba še večja, smo vso hišo priredili tako, da se en oddelek more od drugega popolnoma zapreti in ločiti. Tako imamo poseben dohod za možke in poseben dohod za ženske.

Iz ceste pri mostu je dohod za možke, ki imajo v prvem in drugem in tretjem nadstropju 12 sob, ki služijo kot skupne spalnice. V njih je prostora za 100 postelj.

Dohod v dekliški oddelek je ali skozi obednico oziroma predsobo spodaj, ali pa iz ulice proti sejmišču. Za

dekleta so na razgolago 4 skupne spalnice po 12 postelj, ena velika spalnica za 60 postelj, skupno za ca 100 postelj, šivalnica in predsoba umivalnica.

Dekleta v Delavskem domu imajo na razpolago sestro učiteljico za šivanje in ročna dela, dva šivalna stroja, objednem pa tudi priliko, da se nauče kuhanja.

V hiši je 16 moderno urejenih stranišč posebe za možke in posebe za dekleta. V veliki kleti nameravamo prirediti tudi kegljišče za fante. V hiši je nastavljena godba na pihala, nameravamo urediti tudi pevski zbor, tamburaški krožek in tudi radio se bo sčasoma oglasil.

Ves zavod vodijo šolske sestre.

Zavodovo pisarno vodi uradnik, ki je objednem kapelnik in voditelj javne borze dela.

Sedaj — začetkom septembra stanuje v zavodu 90 oseb, ki imajo tam celotno oskrbo.

Že dosedanje delovanje Delavskega doma kaže, kako nujno potrebna je bila v Kranju taka ustanova. Vsak dan se oglašajo mladeniči in dekleta za stanovanje in hrano, tako da vseh niti sproti sprejeti ne moremo, ker mizar ne more napraviti tako hitro toliko oprave.

V hiši priredimo tudi kapelo, ki bo posvečena sv. Družini. Pri kapeli se nahaja še soba, ki bo služila kot zakristija. Tabernakelj že imamo, je lep, v modernem slogu napravljen po načrtih g. vseučiliškega profesorje Vurnika. Naj bi patrona naše kapelice in tudi Delavskega doma sv. Družina čuvala nad to hišo, da bi storila mnogo v duhovni in telesni dobrobit slovenskega delavca.

Socialne ustanove v Kranju.

Ko se odvarja v Kranju velika socialna ustanova Delavski dom, je morda prav, če podamo nekoliko pregleda drugih dobrodelnih ustanov v mestu Kranju.

Največja socialna ustanova v Kranju in okolici je pač zavod naše Vincencijeve družbe — Marijanišče. Vincencijevo družbo, kakor tudi vse njene ustanove, je poklical v življenje pokojni gospod župnik in dekan Anton Koblar, ki je sezidal dve lepi hiši, ki naj bi služile socialnim ustanovam Vincencijeve družbe v Kranju. Marijanišče se je svoj čas imenovalo „Zavod sv. Vinka“, kasneje „Sirotišnica.“ Namenjeno je bilo predvsem sirotam iz mesta in okolice. Časovne potrebe pa so povzročile kmalu, da se je v teh hišah ustanovil še otroški vrtec, dnevno zavetišče, stanovanje za dijake in dijakinje, kmetijsko gospodinjstvo in hrano. Č. sestre v Marijanišču so že od začetka oskrbovale po mestu bolniško postrežbo in jo izvršujejo tudi danes. Da more imeti Vincencijeva družba vedno na razpolago v zavodu sestro postrežnico, pomaga tudi mestna občina z znatnim mesečnim prispevkom.

Vincencijeva družba v Kranju podpira redno tudi večje število revežev, sirot in brezposlenih. V letu 1929. je redno podpirala 22 oseb, od slučaja do slučaja pa 20 družin in 3 posameznike. V gotovini in blagu je razdelila okrog Din 12.000.

V Marijanišču je bilo v letu 1929. 18 sirot, v otroškem vrtcu 46 otrok, v zimskem tečaju 21 gojenk kmetijsko gospodinjstvo šole, priredila sta se dva večerna kuhinjska tečaja, ki sta bila polno obiskana.

Dijaški zavod je v letu 1929./30. v takozvani Škofiji vzdrževal župni urad v Kranju. V zavodu je bilo koncem šolskega leta 20 dijakov, deloma brezplačno, deloma po znižanih cenah, deloma so plačevali polno vzdrževalnino po Din 500. Tudi dijaški zavod je ustanovil dekan Koblar s pomočjo podpore škofa Widmerja in njegovih sester. Po vojni je nekaj let dijaški konvikt prenehal, pa se je z letom 1929./30. znova otvoril.

Revnim dijakom oskrbuje ceneno hrano tudi društvo Dijaška kuhinja v Kranju.

Mestna občina, oziroma njen ubožni fond, vzdržuje v Kranju hiralnico, kjer imajo onemogli meščani brezplačno stanovanje in vsaj deloma brezplačno hrano.

Narodno socialistična strokovna organizacija vzdržuje v Prevčevi gostilni delavsko kuhinjo, kjer nudi delavcem ceneno hrano.

To so v glavnem vse socialne in dobrotne ustanove. Gotovo je vse to še premalo za Kranj z ozirom na njegov mogočni razvoj zadnjih let. Potrebna bi bila v Kranju vsaj mala bolnišnica, vsaj par sob za one obolele, ki jih bolnica v Ljubljani ne sprejme, a ne morejo biti v domači oskrbi; potrebna bi bila javna kopalnica; veliko dnevno zavetišče za delavske otroke; okrajna hiralnica za vso okolico. Vse to bo pač bodočnost prinesla, ker se vsega ne more ustvariti v naglici, s katero se razvija Kranj in pri velikih socialnih bremenih, ki jih mora danes nositi davkoplačevalce.

Pri površnem pregledu vseh socialnih naprav se takoj more opaziti, da je velik, največji del socialnih naprav zrastel na cerkvenih tleh. Kakor danes tako je bilo tudi v vsej zgodovini Kranja. Cerkev je bila nositeljica največjega dela socialnega skrbstva v našem narodu in tudi v naši župniji. Morda bo kdaj v bližnji bodočnosti prilika, da prinese naš list podrobno zgodovino o vsem dobrodelnem delu v naši župniji. Za danes le povdarjamo, da imamo oziroma smo imeli v župniji polno raznih dobrotelnih ustanov za dijake, za sirote, za revne neveste, za siromake, za revne obrtnike in obubožane meščane. Večina teh dobrotnikov je bila duhovnikov, ki so bili ali iz Kranja doma ali pa so tu delovali. Dobrotne ustanove, naložene v vrednostnih papirjih, je vzela vojska, kar je ostalo, je le ono, kar je bilo naloženega v zemljišču. Če pregledujem testamente posameznih kranjskih župnikov ali drugih duhovnikov, ki so tu umrli, skoro povsod vidim posebne legate za reveže ali druge dobrotne ustanove.

Zakaj pač ob tej priliki to povdarjam?

Ni dolgo tega, ko je neka organizacija prosila v Belgradu za podporo neki socialni ustanovi. In v utemeljevanju te prošnje stoji tudi približno ta le stavek: „Delavski dom v Kranju je dobil toliko in toliko podpore, pa ga vodijo — duhovniki...!“ Iz kakšnega namena se je to poantiralo, da Delavski dom v Kranju „vodijo duhovniki“, je takoj vsakemu jasno... Tudi v nekem gotovem slovenskem listu sem že parkrat čital o Delavskem domu v Kranju poročila, iz katerih je izvenel nekaj neprijazen duh za to ustanovo. Opozorjen sem bil na dotične notice s pozivom, naj na nje odgovorim. A zdelo se mi je bolje, da preidemo na dnevni red preko takihotic. Danes bi povdarjal kot odgovor na vse le to: Nam duhovnikom je vedno ljubo in drago, če kdo kaj dobrega stori na socialnem polju. Kdor za delavski stan kaj dobrega stori, vsa čast mu, naj bo kdorkoli, če le ne namerava „dobrote“ izrabljati v škodo bližnjemu. Vsaka pošteno mišljena dobrotelna naprava bodi pozdravljena! Omejenosti, ki bi se bala dobrih del morda tudi kakih drugače mislečih, pri nas ni! In v interesu naroda bi bilo pač želeti, da bi se na to širokogrudno stališče postavili vsi javni delavci, tudi oni, ki se ne prištevajo katoliškim načelom v javnem življenju.

Dr. A. Gosar, vseuč. profesor:

Temelj rešitve:

Gospod urednik!

O temelju rešitve modernega socialnega oziroma delavskega vprašanja, pravite, naj bi Vam za posebno številko Vašega lista nekaj napisal. Rad ustrezam temu povabilu, čeprav se dobro zavedam, da je o tem težko, skoro nemogoče nekaj novega povedati. Osnovne resnice, ki se človeško življenje po njih ravna, ali bi se vsaj moralo po njih ravnati, če naj bi bilo znosno in zares človeško, so namreč že

stare. One segajo nazaj do Kristusa in še dalj tja do Mojzesa, ki mu je Bog sam izročil svoje božje zapovedi.

Toda kljub temu, da so ta osnovna življenjska načela in pravila tako silno stara in zaradi tega tisočkrat in tisočkrat preizkušena, pozabljamo nanje vendar le preradi in prepogosto. Zato pa je prav in potrebno, da si jih zopet in zopet pokličemo v spomin, ter poživimo svojo vero vanje.

Rešitev modernega socialnega in posebe še modernega delavskega vprašanja je možna samo na krščanskih osnovah.

Zakaj?

Enostavno radi tega ker daje edino le krščanstvo našemu življenju pravi zmisel in pomen. Edino le krščanstvo nas uči gledati nanj z višine, kamor dviga človeka tisto neutešljivo hrepenenje po Bogu, ki je o njem sv. Avguštin tako lepo govoril.

Toda to niti ni najvažnejše.

Rešitev modernega delavskega vprašanja je možna samo na krščanskih osnovah predvsem radi tega, ker nam edino le krščanstvo, namreč pravo resnično krščanstvo daje tisto moč, da uravnamo svoje življenje tako, kot je prav in potrebno za našo lastno, osebno srečo in prav posebno še tudi za blagostanje in srečo vseh ljudi v družbi.

Le pogledjmo!

Krščanstvo in edino le krščanstvo nas uči, da smo vsi sinovi in hčere enega in istega Očeta, da smo torej vsi bratje in sestre, da imamo vsi enako pravico do res človeškega življenja. Kristus in edinole Kristus nam je dal čudovito zapoved in samo On učil prositi: »Daj nam danes naš (in ne morda moj) vsakdanji kruh.«

Človek, ki vsega tega ne ve, ali pa noče vedeti in priznati, onaga ob prvi priliki, ki se mu ponudi, da bi na krivičen način okoristil sebe, ne meneč se za pravico in trpljenje drugih. In končno gre pri modernem družabnem vprašanju vendar najprej le za to, da ne bi nihče živel na račun drugih. Odpravimo najprej krivico s sveta, pa bomo kaj hitro našli prava pota in sredstva za rešitev modernega socialnega vprašanja.

Mislim, da mi tega ni treba še razkladati in utemeljevati. Saj je tisto, kar dela moderno delavsko vprašanje najbolj zapleteno in težavno. V prvi vrsti krivica, ki jo eni — predvsem delavci — tako težko in nevoljno trpe in ki od nje drugi, namreč kapitalisti, tako udobno živijo. Če ne bi bi bilo krivice, ki jo ljudje hote ali nehoti, vedoma in nevedoma, drug drugemu delajo, potem bi se z združenimi močmi kaj lahko odstranile tudi vse druge ovire, ki povzročajo, da se zdi moderno delavsko vprašanje mnogokrat vprav nerešljivo.

Seveda, na eno ne smemo nikdar pozabiti. To je, da se socialno vprašanje vobče ne da in se ne bo nikdar dalo za vse čase tako urediti, da bi mogli vsi ljudje brez truda in napora živeti udobno, kakor jim srce poželja.

Ko je Bog človeka izgnal iz raja mu je, kakor pravi sv. pismo, rekel: »Prokleta (bodi) zemlja v tvojem delu; v trudu se boš od nje živil vse dni svojega življenja. Trnje in osat ti bo rodila, in zelišča polja boš jedel. V potu svojega obraza boš užival kruh, dokler se ne povrneš v zemljo...«

Dokler bomo na svetu in bo Bog med nami, toliko časa bo življenje težko, zvezano z najraznovrstnejšimi težavami in bridkostmi, posebe tudi s težavami, ki jih prinaša skrb za vsakdanji kruh. Kdor bi menil, da je treba le sedanjemu družabni red porušiti in namesto njega postaviti nekaj novega, pa se bo vsem od kraja cedilo mleko in med, bi se pač kruto motil. Zgled boljše vizma v Rusiji je v tem pogledu pač dovolj poučen. Je pač tako: Dokler bo živel človeški rod toliko časa bodo ljudje, kljub vsemu napredku in tudi ob najbolj pravični ureditvi družabnih razmer, še vedno jedli kruh v potu svojega obraza.

Tega ne spravi s sveta noben nauk in nobena, pa bodi še tako vroča želja. Borba za kruh je ena najbolj bistvenih in najbolj značilnih potez naše usode. Zato se kruto motijo tisti, ki mislijo, da bi se svet dal s to

ali ono reformo tako preurediti, da bi takozvano socialno vprašanje v svetu za vedno izginilo. O ne, če bi bilo kaj takega možno in izvedljivo, lahko mirno rečemo, da bi naši predniki tak družabni red že davno, davno iznašli in uresničili. Saj vemo, da so ljudje tekom tisočletij živeli v najraznovrstnejših družabnih oblikah, dobrih in slabih, pa se je vse preživelo in pretvorilo v nekaj novega. Življenje je pač neprestan razvoj; borba za pravico in borba za kruh je v nas nekaj stalnega, je ena glavnih njegovih gonilnih sil.

ln zopet se nam pokaže, da je tudi v tem pogledu krščanstvo tista, edino prava osnova, ki moramo na nji graditi nov, boljši družabni red. Ono nam namreč neprestano kliče v spomin, da to življenje na zemlji ni samo sebi namen, da smo le popotniki, ki se trudimo in mučimo na tej borni zemlji od danes do jutri, dočim je naš prvi cilj neizmerno višji od minljivega blagostanja tu na zemlji. Zato človek ki je globoko prežet vere v Boga in hrepenenja po njem, ne navezuje vse svoje duše na posvetne dobrine. On se sicer tudi trudi in če treba muči, da bi se izognil vsaj najbolj morečim skrbem za vsakdanji kruh, toda vse težave prenaša, če ne z lahkoto pa vsaj s trdno zavestjo, da bo On, ki skrbi za ptice pod nebom in lilije na polju toliko bolj preživel tudi njega, ki ima neumrjočo dušo.

S tem ko povdarjam, da je edino le krščanstvo pravična osnova za uspešno reševanje modernega socialnega vprašanja, seveda nočem reči, da to spoznanje samo in in ta trditev sama tudi že zadostuje. Ne, moderno socialno in zlasti še delavsko vprašanje je v veliki, če ne največji meri gospodarsko vprašanje. Zato pa ga je treba reševati tudi na gospodarski način in z gospodarskimi pripomočki. Kakor bi n. pr. kmet samo s tem, če bi se strogo držal krščanskih načel, še ne izboljšal svoje živinoreje primerno današnjim gospodarskim prilikam, prav tako si tudi delavstvo nebi izboljšalo svojega gmotnega in družabnega položaja, če bi se sicer držalo krščanskih načel, vse drugo, n. pr. organizatorično delo pa bi zanemarjalo. Smoteno, predvarno, vztrajno in požrtvovalno delo na vseh področjih posvetnega, gospodarskega in vobče socialnega življenja je bistven pogoj za to, da se bo bedni položaj delavnih slojev polagoma izboljšal. V delu in samo v delu je rešitev. Vse drugo so le prazne besede, mamljiva gesla, ki pa delavec od njih ne more niti en dan živeti. Ali kot osnova, ki moramo nanjo opreti vse svoje dejanje in nehanje, pa nam more edinole res pravo, živo krščanstvo odpreti pot do boljših družabnih razmer in s tem tudi do boljših časov za naše delavstvo.

Potrebe župne cerkve v Kranju.

Z vseučiliškim profesorjem in znanim našim umetniškim strokovnjakom I. Vurnikom ter z banskim konservatorjem Steletom smo si 2. avgusta ogledali med drugimi tudi našo župno cerkev. Prosil sem g. profesorja Vurnika, da bi napravil nekaj generalni načrt, kako bi se polagoma v etapah umetniško naša župna cerkev renovirala.

Pri tej priliki je g. konservator Stele omenjal, da piše neki nemški profesor v nekem umetniškem zborniku tudi o naši cerkvi. Pravi, da si jo je bil ogledal ravno, ko je bil dekan Koblar na smrtni postelji in da je to najlepša stavba pozne gotike v južni srednji Evropi po svoji arhitektonki. G. konservatorja sem naprosil, da mi oskrbi doletni zbornik in bo naš list o tem še poročal.

Vsekakor je naša župna cerkev kar se tiče stavbe same, krasno delo, kar se pa tiče notranje opreme, je pa mnogo pomanjkljivega.

Pri ogledu cerkve smo ugotovili sledeče nedostatke in potrebe popravila:

Cerkveni portal je bil pred davnimi leti pomanjkljivo popravljen. Vmes so kamni, ki niso iste kakovosti, kakor je bil prvotni kamen, iz katerega je napravljen portal. Mnogo delov je že razpadlo, tako je portal nujno potre-

ben popravila. Relief vrh portala je ves zamazan in zane-marjen, treba ga bo popraviti in osnažiti.

Krstni kamen je v kotu za vratni v taki tesnobi, da med službo božjo ni mogoče priti k njemu. Radi tega se je pri nas udomačila razvada, da se krščuje v zakristiji. Krstni kamen bo treba prenesti v kapelo presv. Srca Jezusovega, ki naj bi bila nekako krstilna kapela. Ta kapela je že silno zanemarjena. Nujno bi jo bilo treba preslikati. Obok v kapelo je neokusno poslikan, treba to drugače urediti. Kip presv. Srca Jezusovega je slab, tudi ne spada v skupino, kakor je sedaj. Ta oltar je bila svoj čas Kalvarija, križ s sv. Janezom in M. B. pod križem. Sv. Janez in Žalostna M. B. sta še ostala, mesto križa pa se je postavil kip presv. Srca Jezusovega, ki je čisto navadno tirolsko delo brez kake umetniške vrednosti. Ta altar bi se moral preurediti tako, kakor je bil prvotno. Kalvarija je primerna v kapeli, kjer se napravi božji grob. Kip presv. Srca Jezusovega pa bi se prenesel v stranski oltar na evangeljsko stran, kjer je sedaj Kristus s kelihom. Tam naj bi bil lep — nov kip presv. Srca Jezusovega.

Stebri v ladji župne cerkve so nepravilno poslikani. Najbolje bi bilo, ko bi se pobarvali tako, da bi imeli naravno barvo kamna.

Glede kipov Male Cvetke in Praškega Jezuščka je bil g. profesor mnenja, da bi bilo treba druge omarice, ker so te silno neokusne. Bil je pa proti temu, da bi pri njih uredili električno razsvetljavo. Pri obeh omaricah bi se napravila stojala, kjer bi se mogle natikati svečke, da bi ne gorele na omari. Vsak želi da, gori ravno njegova svečka, ki jo je daroval v gotov namen. Pri električni ureditvi pa vedno gori za vse in to ne prija tako. Svečke naj bi ostale, toda na lepem svečniku, oziroma stojalu, kamor bi vsak lahko postavil svojo svečko.

Glavna naloga pa nas čaka pri preureditvi prezbitenarija in velikega altarja. Naš sedanji veliki altar nima nikake umetniške vrednosti in je pač le boljše obrtniško delo. Ves altar je že razjeden od črvov, zlato na mnogih krajih je že odpadlo, tu in tam že manjka kak kos okraskov, v ozadju je altar ves napojen z oljem, ki je kapalo od svetilk, ki se nahajajo okrog altarja ob velikih praznikih. Ko sem zlezal na altar, sem se kar ustrašil te pacarije. S starinsko urejeno električno napeljavo po altarju so se leseni gotski okraski zelo pokončali. Če bi hoteli danes stari altar popravljati, bi ta poprava stala skoro ravno toliko, kakor če napravimo nov altar. Ker je naš tabernakelj za veliko moštranco prenizek, se je svoj čas vrh tabernaklja v notranjščini izrezala odprtina navzgor, kar napravlja zelo umazan utis. Ko sem svoj čas to luknjo videl, sem mislil, da g. župnik to pusti po nemarnosti, da je odpadel del trhlelega stropa v tabernaklju. Če pride kak tujec in to vidi, si more misliti, da je tabernakelj tak le po nemarnosti župnika. Slikarija v prezbitenariju okrog altarja je umazana, omet na mnogih krajih odpadel. Slike na stenah umazane, deloma plesnive, ne enem kraju je pa celo odpadel del ometa iz slike.

Altar je nujno potreben nov, namreč nastavek nad altarjem. Pravi altar, kjer se mašuje je kamenit, ta bo ostal, le nastavek nad altarjem je popolnoma dozorel, da se odstrani. G. profesor je bil mnenja da bi se napravil kamenit tabernakelj in na vsaki strani en kerub. Stena okrog altarja bi se poslikala v obliki tepiha, še lepše pa bi bilo in trajnejše, če bi se vsa stena obložila z marmorjem, kar bi bilo bolj priporočati, ker je vsa stena vlažna in slikarija ne bo ostala dolgo. Slike slikarja Bradaška v prezbitenariju naj bi ostale, toda treba jih bi bilo osnažiti.

G. profesorja sem naprosil, naj napravi splošen načrt za prenovitev cerkve. Ta načrt bi potem izvršili, kakor bi pač dovolile finančne razmere.

Lepa župna cerkev je izpričevalo dobrih vernih župljanov. Cerkve krasimo in jih kolikor mogoče umetniško uredimo predvsem radi Boga. Za Boga ni nikdar nobena reč prelepa in predragocena...

Spodobi se pa tudi iz umetniških ozirov, da našo cerkev tako uredimo, da ne bodo tujci občudovali le njene stare stavbene umetnosti, ampak tudi njeno opremo. Kranj postaja važno prometno križišče, industrijski center, pa tudi letoviški kraj. Če je naš kranjski polž znani bahač, potem bi bilo lepo tudi — recimo iz posvetnih ozirov, radi renomeja našega mesta, da se naša župna cerkva tako uredi, da bo tujec v njej gledal res umetnino, ki bo predvsem pela Bogu čast in slavo, bi pa tudi Kranjci bili lahko ponosni na njo.

Glede naših turnov nas je v dopisnici na g. župana neki ljubljanski turist malo vščipnil, sicer malo po krivici, no pa morda naj bi bil ta dovtip tudi mala spodbuda, da radi po svojih močeh žrtvujemo za to, da umetniško uredimo svojo župno cerkev.

Da se torej izkaže darežljivost kranjskih meščanov in tudi okoliških župljanov, je dovolj prilike in jaz sem prepričan, da se bo ista obnesla in izkazala, da bomo v nekaj letih mogli izvršiti umetniško popravo župne cerkve. To upanje gojim še posebno radi tega, ker vidim, da ima naš g. župan in drugi g. občinski odborniki polno umevanje za umetniške potrebe naših cerkva.

Za naš mučeniški rod!

Naša največja bol so pač naši bratje onstran gora, katerih vrhove gledamo proti jugovzhodu... Koliko trpljenja mora prestati tam naš slovenski narod, more umeti le oni, ki je enkrat od blizu gledal razmere, v katerih mora živeti ta mučeniški rod....

Skoro vsak dan prihajajo v Kranj mladi fantje, pogosto skoro še otroci, pa tudi možje, ki so morali pustiti dom in družino, ker niso mogli več vzdržati neznoših razmer....

Ali jih ne bomo sprejeli z ljubeznijo? Oni morajo čutiti, da so prišli v domovino! Naša domovina jim ne sme biti tujina!

Res je to, da so morda nekoliko drugačnega temperamenta, so pač primorci, imajo tudi nekoliko drugačno vzgojo, drug način življenja kot mi, nekdanji „Kranjci“, toda naši bratje so po jeziku in še posebno nam dragi bratje vsled svojega trpljenja....

In prihajajo neredko brez denarnih sredstev, brez poznanja razmer, brez listin.... Kako pač doma skrbi mladencičovo mater, očeta, brate in sestre, je li prišel njih sin ali brat srečno čez mejo, ali je našel službo, streho in dobre ljudi....

In zgodi se celo, da zbolí tak begunec brez denarja, brez vsega... Kam naj gre, kaj naj stori? Kdo mu bo pomagal?

V Delavski dom jih sprejemamo. Toda Delavski dom tudi ne zmora vsega, nima razpoložljivih sredstev, da bi mogel nuditi brezplačno hrano in stanovanje, dokler ne dobe službe.

V pisarni javne borze dela naš uradnik vsakega begunca pouči, kaj mu je storiti, da more dobiti delo. Najprej si mora oskrbeti delavsko knjižico. V tem oziru gre naša mestna občina zelo dobrohotno na roko, da tem revežem izstavi začasno delavsko knjižico. Treba je torej iti z njim na občino in posredovati tam za nje. So pa tudi taki, ki nimajo niti sredstev za kolke, ki jih treba prilepiti na delavsko knjižico.

V pisarni javne borze dela bomo skušali posvetiti posebno skrb za te naše begunce. Oskrbeli jim bomo stanovanje in hrano in po možnosti tudi službo. Za to se pripravljamo vsem našim podjetnikom, da se obračajo na borzo dela, kadar potrebujejo delavcev, da more ista postreči tem revežem. Ker je pa za nje pogosto denarna podpora nujno potrebna, se obračamo tudi na našo javnost, posebno na premožne Primorce, ki so že dalj časa tu, da z milimi darovi pomagajo vzdrževati s hrano in stano-

vanjem svoje sorojake. Darove v ta namen sprejema pisarna javne borze dela in pa tudi župni urad.

Jesen in zima prihajata. Težko bo za vse dobiti službe. Domov ne smejo in ne morejo več. Naša sveta dolžnost je, da pomagamo tem svojim bratom, katerim je njih domovina le mačeha.

Ni izjeme.

Z ozirom na članek v Kranjskem zvonu pod tem naslovom v junijevi številki sem dobil še eno pismo, ki ga pa seveda radi delikatnosti zadeve ne morem priobčiti.

Videti je, da ga je pisal dober mož, vendar pa je v njem polno zmot, ki pričajo, kako čudne nazore imajo v najvažnejših zadevah celo sicer verni kristjani in kako globoko se je usidralo v naš narod materialistično mišljenje. Pisec prosi, naj na njegovo pismo odgovorim. Pa naj bo, ker je pač zadeva, ki je potrebna razjasnitve...

Pisec omenja v svojem pismu, da je tega pojava predvsem krivo to, da se mnogi mladi poročajo. V tem ima mož čisto prav! Še nedozoreli mladeniči in nezrela dekleta stopajo v zakon, se ne zavedajo velike odgovornosti, ki jo nalaga zakon in zakonsko življenje in potem se v svoji nezrelosti tako lahko igrajo z življenjem... Otroci imajo otroke! Po tem pa pridejo težave, stanovanjska mizerija, pomanjkanje, bolezen, trpljenje, prepir in vse, kar se tega drži v hiši... In ker ni tiste moralne zrelosti, še manj pa globoke verske vzgoje, pa svet tako daleč pada, da preprečuje življenje ali pa mori celo svoj lastni zarod.

Kakor so prej lahkomišelnost silili v zakon, tako se sedaj lahkomišelnost igrajo z življenjem in se otesajo bremen, ki jih nalaga zakon.

Včasih so imeli duhovniki velik vpliv in so posebno župniki po deželi kar odslovili take mladostne žene in neveste, ki so prezgodaj silili v zakon ali pa če niso bili tako gmotno situirani, ba bi bilo pričakovati, da bi mogli vzdrževati pošteno svojo družino. Bilo je tu in tam res nekoliko kmečkega tiranstva, a končno je bilo pa to le v splošni prid. Danes so pa razmere precej drugačne. Polnoletnost po sedanjih postavah doseže naš državljani že z 21. letom, prej šele s 24. letom. In tu nimamo duhovniki nikake pravice, da bi komu mogli braniti stopiti v zakon, čeprav je ženin šele 21 let star, ali pa morda še mlajši, če mu starši to dovolijo. Neredko pa pride celo tako daleč, da moramo duhovniki mladoletnim celo prigovarjati, naj se poroče... Kajti bolje je, da se človek poroči, kakor da greh dela...

Da je pa mladina tako prezgodaj danes zrela, da je večkrat bolje, da se poroči, kakor da ostane izven zakona, pa pač nismo krivi duhovniki! Saj se borimo z vsemi silami proti nemoralni poplavi, a dobim pač premalo pomoči od staršev in javnih faktorjev... Poglejte, nebroj veselic, plesov, nemoralnih kinopredstav, nespodobna obleka, kvarni plakati, knjige in polno drugih okoliščin draži našo mladino, da prezgodaj dozoreva, da se ji prezgodaj zbude nagoni po drugem spolu...

Ko se pa enkrat poroči, potem pa zdihuje, toži in omaguje pod bremenom zakonskih dolžnosti... Toda tu se božji zakon ne ukloni... Greha delati ni dovoljeno, naj je še tako težko življenje...

Mi učimo zatajevanje, premagovanje, odpoved po zapovedi našega Gospoda, ki je rekel: „Kdor hoče biti moj učenec, naj zatajuje samega sebe...“ Naša mladina se premalo uči samozatajevanja, odpovedi, premagovanja. Ne more premagati svojih prezgodaj vzbudenih strasti in potem pa tudi v zakonu ne zna premagovati in ne krotiti svojih nagonov, pa tudi ne nositi trpljenja. Od mladega je navajen le vse na lahko; dobro jesti, dobro piti, malo delati, dosti zabave, to je ideal takozvane moderne mladine. Taka mladina potem ne more imeti v zakonu tiste moralne moči, ki se zahteva za zakon, kjer je treba mnogo odpovedi, resnega dela in truda...

In če ne morejo nositi bremen vzdrževanja družine, pa tudi nimajo toliko moči v sebi, da bi se odpovedali uživanju, da bi se zdržali... Samo užitek, ne pa bremen! To je parola sveta, ki se ne zna zatajevati, nič premagovati. Toda krščanstvo v dno govori in pridiga: Zatajaj se! Greha ni dovoljeno delati radi užitkov sveta! Ali se vzdržite, ali pa imejte otroke, eno ali drugo!

Naš dopisnik piše dobesedno tako le: „To je greh, če ima kdo več otrok, kakor jih more preživljati. Bog sam je rekel: toliko jih imej, koliko jih moreš preživljati...“

Z ozirom na prvi del je odgovor v prejšnjem. Z ozirom na zadnji stavek, pa moram nekaj zapisati. Ravno ta stavek je povod, da še enkrat pišem o tej zadevi! Žalostno je, da se neredko lahkomišelnosti ljudje kar izmišljujejo božje besede, ki naj bi jih bil Bog rekel, da upravičujejo svoj greh! Ravno to se neredko sliši, češ da je to po božji volji, kar cerkev imenuje greh! Kdaj pa in kje je Bog kaj takega rekel? Kje pa je to zapisano? Nikjer! Bog je rekel to, kar uči sv. cerkev!

V dopisu so zapisane tudi besede: „Mene niste prepričali...“ Saj ni treba, da bi jaz koga prepričal ali ne prepričal. Gre za to, ali ima kdo vero v Boga in božji zakon ali ne. Če veruješ v Boga in sveto pismo in božjo zapoved, kar pogledaj v sveto pismo, pa boš videl, da je Bog jasno prepovedal tako nenaravno življenje. Če pa koga jasna božja beseda in božja zapoved ne prepriča, potem je tu seveda vsaka beseda odveč! Da, da, tu je končno jedro vprašanja! Ali veruješ živo v Boga? Ali veruješ v njegovo zapoved? Ali si pripravljen božji zakon izpolnjevati? Če je to, potem te lahko prepriča samo to, da slišiš od cerkve, da je to Bog ukazal oziroma prepovedal in dovelj je. Če pa človek nima žive vere in ne volje izpolnjevati božji zakon, potem ima pa za vsak greh polno opravičil in izgovorov. Nečistnik se izgovarja: „to je nekaj naravnega, to ni greh;“ tat govori: „saj imajo drugi preveč, to ni greh, če vzamem bogatemu;“ goljuf se opravičuje, da je pač dovoljeno ogoljufati bližnjega, če se ta pusti; lažnjivec si tolaži vest, da je bolje, da se resnica ne pove, kakor da bi radi resnice kaj trpel; bogomrzneš tako rad govori, da je prevelika pobožnost napačna; skrunilec nedelje najde izgovor v potrebi in utrujenosti i. t. d. Tako se tudi za ta greh najde kaj lahko izgovor. Toda božji zakon stoji trdno in neomajen. Vse te „tolazbe“ in vsi ti izgovori padejo v nič v oči božje pravice, ki je govorila: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.“

Župnija Kranj.

Oznaniila.

Za september.

5. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

6. Rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, ob 9. slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo.

7. **XIII. ned. po binškoštih**, prva nedelja v mesecu, angelska nedelja, ob 6. sv. maša z blagoslovom, mesečno sv. obhajilo za moške. Pop. ob 2. l. ura molitve in pete litanije presv. Srca Jezusovega.

8. **Marijino rojstvo, Mali Šmaren**, praznik, sv. m. ob 6., 8. in 10., pop. ob 2.30 pete litanije M. B. Po litanijah je shod za dekliško Mar. D.

12. **Praznik Marijinega imena**, popolni odpustki ta dan in v osmini, morejo se nakloniti tudi vernim dušam v vicah; pogoji: prejem sv. zakramentov, navzočnost pri sv. maši, molitev v papežev namen.

14. **XIV. ned. po bink.** — **Povišanje sv. križa.** Sv. maša po navadi, ob 10. ima govor in sv. mašo presv. škof dr. Gregorij Rožman. pop. ob 2.30 litanije imena Jezusovega.

17., 19., 20. **Kvaterni dnevi.** 17. sv. maša na Hujah.

21. **XV. ned. po bink.**, sv. Matevž, ap. **Kvaterna nedelja**, pop. ob 2. križev pot in litanije vseh svetnikov. Po litanijah ura molitve za dekleta. Pop. ob 2 uri v Križah shod za žene.

28. **XVI. ned. po bink.**, po navadi, zjutraj je za dekliško M. družbo skupno sv. obhajilo, pop. ura molitve za žene.

29. **Sv. Mihael.**

Za oktober.

Rožnivenška pobožnost se vrši cel mesec oktober v župni cerkvi ob delavnikih ob 6. uri zvečer, ob nedeljah pa ob 2. uri pop., moli se rožni venec in litanije M. B. Krščanski nauk odpade ob nedeljah.

3. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

4. **Sv. Frančišek Seraf**, ob 6. sv. maša za III. red s skupnim sv. obhajilom, vesoljna odveza.

5. **XVII. ned. po bink.**, rožnivenška nedelja, prva ned. v mesecu. Ob 10. je peta sv. maša z dvema blagoslovoma v rožnivenški cerkvi in po maši je darovanje za rožnivenško cerkev. Nato je tam shod za dekliško M. družbo. Zjutraj je mesečno sv. obhajilo za moške.

12. **XVIII. ned. po bink.**, spomin posvečenja cerkva, ob 6. sv. maša z enim in ob 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, po pridigi se vrši običajna procesija okrog cerkve. Po litanijah shod za žensko Mar. družbo.

19. **XIX. ned. po bink.**, misijonska nedelja. Od 6. do 9. je izpostavljeno sv. R. T., ob 10. sv. maša na Pungratu. Pop. ob 2. se moli 8. ura molitve za katoliške misijone, rožni venec in litanije M. B. Ta dan se pobira v puško za katoliške misijone.

21. **Sv. Uršula**, 545 kratek govor za bratovščino sv. Uršule, sv. maša za isto pri altarju sv. Uršule. Pop. ura molitve za može in fante.

26. **XX. ned. po bink.**, praznik Kristusa Kralja, ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 6. sv. obhajilo za dekliško M. D.

31. **Vigilija** k prazniku vseh svetnikov, strogi post.

Razno.

Rožnivenška cerkev. Ker je veliki vihar nagnil na stolpu rožnivenške cerkve strelovod, vih stolpa in pločevino s sliko Rožnivenške M. B. smo morali pregledati ves stolp v svrhu poprave. Ta ogled pa je pokazal žalostno sliko. Vsa pločevina je že bila razjedena od rje, deske pod njo po večini trhle; stolp ni bil nič vsidran, tako je pravi čudež, da ga vihar ni vrgel na tla, vsled česar bi se bila lahko pripetila velikanska nesreča. Okoliške hiše je pač varoval angel varih, da ob viharju ni zagrmelo vse na eno ali drugo stran. Treba je bilo torej korenite poprave. Cerkveno predstojništvo je sklenilo brez kakega kritja streho popraviti začasno kar na dolg, da se ne dela večja škoda in pa da se ne pripeti kaka nesreča. Upamo, da nam bodo župljani in mestna občina pomagali kriti te stroške. Stolp bo popravljen in bo ohranil ravno tako obliko, kakor jo je imel prej. Pri kapelici nad klancem smo napravili nov nabiralnik in montirali svetiljko, kakor je bilo prej in je bil prej oboje nekdo pokončal. Nekateri so postali radi poprav že malo nepočakni in mislijo, da se da vse napraviti čez noč. Celo g. župana si je nekdo privoščil radi zakasnitve teh poprav v zbadljivo originalnem dopisu. Sicer je dopis prišel na napačno addresso in se pač nikomur ne more upravičeno kaj očitati, vendar ga radi zanimivosti priobčujemo. Glasi se: „Campanile brez strehe! Drugi turn pa ima federbuš na „auf biks“! Čudno se zdi potniku, da najbolj ošabni purgarji dravske banovine ne popravijo tako dolgo svojih zvonikov, katere je nevihta kot staro trhlo ropotilo malo porukala! Gospod župan, dajte kot pogumen mož odrediti, da se božje hiše popravijo, ker je grdo gledati te razdrte turne. Kranjski purgarji, trgovci in industri-

jalci so hudo bogati, ljudje pa lahko kaj za popravo „špogajo“. Razni „fizolen“ in „jajčni“ in „prešičji baroni“ — vsi na pomoč...

Planinske pozdrave, gospod župan, pošilja turist iz zasnežene Triglave dne 10. avgusta 1930.

Sicer je dopisnica precej zafrkljiva, vendar upam, da meščani ne bodo vzeli tega za zlo, da sem jo priobčil, ker vsebuje precej humorja in dober „vic“ je vedno dobrodošel, čeprav malo spečel

Kmetijsko gospodinjstva šola — zimski tečaj — se prične v Marijanišču s 15. oktobrom. Mesečni prispevek znaša Din 500 — za vse. Priglase sprejema č. s. prednica v Marijanišču.

Izpraznjeni cerkveni sedeži so se oddali na javni dražbi v nedeljo 31. avgusta. Kdor še ni poravnal sedežnine za l. 1930. naj to stori tekom tega meseca.

Hujanska cerkev je dobila nov strelovod, jabolko in križ sta se na novo pozlatila, popravila se je tudi cerkvena streha.

Kranjski zvon. Pričujoča številka je dvojna za september in oktober, tiskala se je v 1000 izvodih. Posvečena je v prvi vrsti Delavskemu domu, ker je isti socialno-dobrodelna ustanova. Ker je njegova prireditev vsled boljšega papirja in slik mnogo dražja kot so navadne številke, se priporočamo za prostovoljne prispevka v kritje izgube, ki bo pri tej številki.

Dijaški zavod v Kranju — poleg župnišča v Škofiji sprejema dijake v celotno oskrbo. V zavod se sprejemajo le nepokvarjeni in marljivi dijaki. Voditelj zavoda je g. kaplan Košir Jožef, ki tudi daje potrebna navodila.

V župni cerkvi smo okrog zvonika napravili pločevinasto streho radi tega, ker je vedno sneg, ki je padal raz zvonika, razdiral streho. Treba je bilo tudi strešna okna prekriti s pločevino, ker je bila stara že vsa preperela. Veliko težavo imamo z ubitimi in poslikanimi okni. Treba je bilo napraviti visok oder, da smo mogli odstraniti ubite dele okna. G. slikar Bradaška je poslikal že eno okno, to je dva oddelka pri oknu na listovni strani, na to odstranimo še ubito šipo na drugi strani in bo še tam poslikal, kar je strtega.

Dečki dispanzer v Kranju. Župni urad je prejel sledeči dopis:

Obveščate se, da se začne poslovanje dečjega dispanzerja s posvetovalnico za matere in dojenčke (glavni trg, Štepiharjeva hiša l. nadstropje) v četrtek dne 11. septembra ob 14. uri popoldne.

V delokrog dečjega dispanzerja v Kranju spadajo občine: Kranj, Predoslje, Stažišče, Hrastje, Naklo, Sv. Jošt in Šenčur. Dečki dispanzer vrši dvojno delo:

1.) zdravi v polikliniki ambulantno brezplačno vse bolne dojenčke in malo deco predšolske dobe, za katere ni nihče obvezan ali za katere obvezanec ne more trpeti stroškov za potrebno ambulantno preiskavo in zdravljenje (torej siromašno deco). Začetek ordinacije v dečki polikliniki je v četrtek 11. septembra ob 14. uri popoldne. Nadalje se bodo vršile v početku te ordinacije vsak torek od pol 11 do pol 12 ure (kasneje od pol 8 do pol 12 ure) in vsak četrtek od 14 do 18 ure.

2.) vodi posvetovalnico za matere in dojenčke, kjer se sprejemajo ambulantno le zdravi dojenčki in mala deca z materami brez razlike materijalnega in socialnega stanja (torej vse brezplačno) zaradi nadzorstva, nege, prehrane, razvojnega in splošno zdravstvenega stanja dece, kakor tudi zaradi socialnih in higijenskih nasvetov za vzgojo dece. V posvetovalnici za matere in dojenčke se ne sprejemajo bolni otroci in v njej se ne vrši zdravljenje.

Pričetek ordinacij v posvetovalnici je dne 12. septembra (petek) ob 14 uri in nadalje vsak petek od 14 do 18 ure.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila:

7. sept. **XIII. ned. po Bink.** — **Angeljska nedelja.** Zjutraj b. služba po navadi, ob 9. z blagoslovom, ob 9. tudi b. služba pri sv. Tomažu; popoldne ura molitve.

8. sept. **Rojstvo M. D.** Zjutraj sv. maša po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldne ob 2. litanije, po litanijah v domu shod Marijine družbe.

12. sept. **Sv. Ime Mar.,** ta dan in skozi osmino — popolni odpustki pod navadnimi pogoji.

14. sept. **XIV. ned. po Bink.** B. služba po navadi v farni cerkvi.

15. sept. **Spomin sedmih žalosti M. B.**

17. sept. **Vtisenje ran sv. Frančiška.** Vesoljna odveza za III. red.

21. sept. **Sv. Matevž, evang. — kvaterna ned.** Zjutraj duh. opravilo po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. uri križev pot, molitve za mrtve in litanije. Pri sv. Joštu glavni praznik bratovščine žalostne M. Božje; b. služba zjutraj ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. pridiga in procesija bratovščine žalostne M. B. — Kdor je sprejel sv. zakramente, zadobi ta dan tolikokrat popoln odpustek, kolikorkrat obiše kapelico žalostne M. B. na sv. stopnjicah in moli v namen sv. Očete.

28. sept. **XVI. ned. po Bink.** B. služba obakrat v farni cerkvi. ob 9. tudi v Drulovki.

29. sept. **Sv. Mihael, nadangel.**

3. okt. **Sv. Terezija Deteta Jezusa.**

4. okt. **Sv. Frančišek Seraf.** Vesoljna odveza za III. red.

5. okt. **Rožnovenska nedelja.** B. služba zjutraj po navadi ob 9. z blagoslovom, ob 9. tudi B. služba na Bregu. Po litanijah shod III. reda.

12. okt. **XVIII. ned. po Bink.** — Spomin posvečenja župne cerkve. B. služba zjutraj z blagoslovom, ob 9. slovesna peta sv. maša z blagoslovom, popoldan pete litanije M. B. z blagoslovom.

15. okt. **Sv. Terezija.**

18. okt. **Sv. Luka.**

19. okt. **XIX. ned. po Bink.** Misijonski praznik. Sv. maša zjutraj z blagoslovom, ob 9. pri sv. Jerneju. Zjutraj skupno obhajilo, popoldan shod M. družbe.

26. okt. **XX. po Bink.** — **Praznik Kristusa kralja.** B. služba zjutraj in ob 9. z blagoslovom, popoldan pete litanije Srca J. in posvetitev presv. Srcu Jezusovemu.

28. okt. **Sv. ap Simon in Juda.**

31. okt. **Zapovedan post pred praznikom vseh Svetnikov.**

Kronika.

Poročeni:

3. avg. **Čemažar Gabrijel**, delavec iz Sp. Bitnja in **Trilar Angela**, delavka iz Drulovka.

20. avg. **Ziherl Franc**, posestnikov sin iz Sred. Bitnja 18 in **Jerica Hafnar**, posestnika hči iz Sred. Bitnja št. 1.

17. avg. **Marusič Josip**, železniški uslužbenec iz Višnjevka pri Gorici in **Frančiška Rakovec**, dekla v Rakovci.

Umrli.

11. avg. **Neža Hafner**, samska šivilja iz Sred. Bitnja št. 34, stara 76 let.

25. avg. **Alojzij Šilar**, hišarja sin iz Sred. Bitnja 51, star 25 let.

28. avg. **Marija Porenta**, posestnika hči iz Brega št. 24, stara 7 mesecev.

Razširjajte „KRANJSKI ZVON“!